

جلسه نخست: اصطلاح‌شناسی (تاریخ علم / کلام / فرق / نحل / اسلامی)، تعریف علم کلام، ، فایده، جایگاه و تعریف علم فرقه‌شناسی تعریف کلام وجه تسمیه آن و جایگاه آن در رشته‌های دین‌پژوهی و دین‌شناسی؛ وجه تسمیه کلام جدید و تمایز آن با کلام قدیم: موضوع علم کلام / تقسیم شبهات دینی و مذهبی کلام دینی و گونه‌های کلام: کلام بین دین و لادینی کلام بین الادیان و بین المذاهب / شبهه و مسئله / اقسام شبهات به لحاظ قلمرو (معرفت‌شناختی / تاریخی / تفسیری) ، معنای اصول دین و نحوه تمایز اصل از فرع و مصداق آن.

جلسه دوم: گزارشی از منابع (برحسب قرون و منابع اصلی) و دوره‌های کلام اسلامی

جلسه سوم: تحلیل و بررسی حدیث "افتراق امت" و مفهوم سنت، آغاز تفرق و انشعاب (مهاجر / انصار - شیعه / جماعت و چالش جانشینی)

جلسه چهارم: معتزله و طبقات آنها (از متقدمان (بصری و بغدادی) تا متأخر و نومعتزله معاصر)

جلسه پنجم: قدریه، معتزله و اصول خمسه آنان و تحلیل آن؛ توحید

جلسه ششم: عدل و لوازم و فروع آن

جلسه هفتم: وعد و عید، منزله بین المنزلتین، امر به معروف و نهی از منکر

جلسه هشتم: نظریات خلق قرآن، کمون، طفره، تولد افعال

جلسه نهم: اشاعره و مهمترین آراءشان، جبر و تفویض (مهمترین مستندات قرآنی)

جلسه دهم: ، اشاعره و صفات خدا (قدمای ثمانیه) و کسب و استطاعت، رد قدم عالم

جلسه یازدهم: شیعه (۱) : خاستگاه و تطورات

جلسه دوازدهم: شیعه (۲) توحید و عدل

جلسه سیزدهم: شیعه (۳) نبوت، امامت و مهدویت و غیبت، معاد و فروع آن

جلسه چهاردهم: جریان‌های کلامی معاصر

پیشنهاد‌های پژوهش:

آراء خاص متکلمان معتزلی مشهور بغداد و بصره (واصل ابن عطاء، عمر بن عبید، قاضی عبدالجبار، ابوهاشم جبایی) و متأخرین و نومعتزلیان (ابوزید، جابری، ارکون)

اشاعره: ابوالحسن اشعری، بقلانی، عبدالقاهر بغدادی، امام الحرمین جوینی، غزالی

شیعه: زیدیه، اسماعیلیه، امامیه و مدارس کلامی آن (کوفه، بغداد، قم، ری، جبل عامل، حله، اصفهان ..)

مکتب تفکیک و نوتفکیک و مناقشات آنها، اخباری‌گری، شیخیه، خوارج و داعش، امامت در زیدیه، امامت در اسماعیلیه و نقدهای غزالی بر آن، نظریه

سهو النبی، سلفی‌گری، بنیادگرایی معاصر